

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 946 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaiyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Вахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanalievna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarning kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korreksiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasaxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakulov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari.....	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari.....	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni.....	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства.....	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari.....	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida.....	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida.....	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari.....	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

MUNDARIJA	CONTENTS	СОДЕРЖАНИЕ
	Hadassah hospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston hospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati 357 <i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
	Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi..... 361 <i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
	Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari 364 <i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
	Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi 367 <i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari 370 <i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
	Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi 373 <i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi..... 377 <i>Kozimova Sadoqat</i>	
	Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari 380 <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
	Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar 383 <i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
	Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni 386 <i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
	Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida)..... 390 <i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
	Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish 393 <i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
	Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni 398 <i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
	Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish 402 <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
	Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish 406 <i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
	Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов. 409 <i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
	Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии 413 <i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
	Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi..... 421 <i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
	Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений 424 <i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
	Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya 427 <i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Буронова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi, Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari.....	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinoz</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlari	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari 533 Ochilova O'g'iloy Mardon qizi
	Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Parems in English, Uzbek, and Russian Languages 537 Jumanova Sabrina Vaydullo kizi
	Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi 542 Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li
	O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari 546 Karimova Gulxumor Shodi qizi
	ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri 550 Djabbarova Xabiba Kuvandikovna
	Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni 554 Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich
	Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ 560 Рустамова Феруза Махмуджановна
	Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari 565 Imomov Musurmon Pirnazarovich
	Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi 572 Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna
	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni 576 Shabbazova Nodira Xamzayevna
	Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish 579 Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi
	Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi 581 Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna
	Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni . 584 Altibayeva Malika Kuvandikovna
	STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari 587 O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna
	Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari 591 Davulov Ozodbek Qalandarovich
	Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari 595 Satimova Sevinch Sardorbekovna
	Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners 600 Nargiza Tulyaganova
	Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari 604 Aziboyev Shuhrat Olimovich
	Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili 608 Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li
	O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari 614 Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi
	Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida) 617 Raxmatov Uchkun Ergashevich, Qodirova Marjona Azamat qizi
	Ayollarni iqtisodiy faollikka tayyorlashda o'quv dasturlarini loyihalash tamoyillari 624 Diyarova Shaxloxon Rovshan qizi

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
<i>Amanova Dilorom Faxritdin qizi</i>	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
<i>Fayzullayev Shohrux</i>	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
<i>G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna</i>	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
<i>Isoqov Shohruh Turabek o'g'li</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
<i>Mamatxanova Nargiza Toxirovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
<i>N. Sh. Abdullayeva, F. R.Valiyeva, S. S. Raximova</i>	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
<i>O. A. Shodiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
<i>Y. R. Azzamov</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
<i>Teshayeva Dilnoza Chori qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
<i>Yuldasheva Dilshoda To'lqinovna</i>	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
<i>Анварова Хуснора, Isoxоnova Aziza</i>	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
<i>Бекбосынова З. К.</i>	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
<i>Исмаилова Мадинабону</i>	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
<i>Хамидова Нигора Тулкуновна</i>	
Raqamli ta'lim muhiti va uning maktabgacha yoshdagi bolalar rivojiga ta'siri	704
<i>Xayriddinova Parvinabonu Baxtiyor qizi</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida "botanika" fanini o'qitish samaradorligini oshirishda elektron ta'lim resurslardan foydalanish metodikasini takomillashtirish	707
<i>Nasirova Shahlo Qutbiddinovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning intellektual va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda media ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xosligi	710
<i>Mahmudjanova Ro'za Mahmudjan qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'zbekistonda jismoniy tarbiya va ommaviy sport samaradorligining tahliliy jihatlari..... 714 Aslanova Malohat Akramovna
	Differensial yondashuv asosida o'quvchilarning moliyaviy savodxonligini rivojlantirish muhim omil sifatida..... 718 Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Xokimjonova Feruza Hosiljon qizi
	Jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish faoliyati jarayonida oliy ta'lim muassasalari talabalarining sog'lom turmush tarzini shakllantirish 721 Ne'matova Diyora Dilshod qizi
	Sport gimnastikasining yoshlar jismoniy rivojlanishidagi o'rni va ahamiyati 725 Pirimova Nargiza Adilovna
	Maktabgacha yoshdagi (3–6 yosh) bolalarda erta ingliz tili o'rganishning psixologik va pedagogik samaradorligi..... 728 Xayrullayeva Muharramxon Davronbek qizi
	Maktabgacha ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning strategik yo'nalishlari 733 Otahanova Manzura G'ofurovna
	Development of Intercultural Communication Competence of Future Teachers in Speaking Classes as an Important Lingvodidactic Problem: Evidence From Uzbekistan's Higher Education Context..... 736 Muhammadiyeva Halima Saidahmadovna
	Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda reflektiv topshiriqlarning o'rni . 749 Altibayeva Malika Kuvandikovna
	Jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish va rivojlantirishda davlat hokimiyati organlari faoliyatini takomillashtirish muammolari va istiqbollari 752 Ismailov Sarvarbek Anvarbekovich, Maxkamova Munavvarxon Alisher qizi
	Psixolog talabalarda kasbiy refleksiyaning rivojlantirishning tarbiyaviy-psixologik determinantlari: muammolar va yechimlar 757 Shukurova Nargiza Ikramovna
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishda jismoniy tarbiyaning pedagogik salohiyati 762 Xudoyberdiyev Sh. M.
	Maktabgacha yoshdagi bolalar intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishda ta'lim metodlari va vositalari..... 766 Esanbekova Fotima G'ayratjonovna
	Чеховские традиции в прозе XX века (Бунин, Платонов, Шукшин) 770 Багирова Паринисо Бобировна
	Oliy ta'limda mustaqil ishlarni tashkillashtirishda nostandart testlardan foydalanishning samarali metodlari va metodik tavsiyalar..... 775 Nurnazarova Gavharoy Baxtiyor qizi
	Umumta'lim va ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida oila obrazining kognitiv va emotsional komponentlari qiyosiy tahlili 780 Toshtemirova Nigora Ibrohimovna
	Boshlang'ich sinf "Tarbiya" darsligida Abdulla Avloniyning "Turkiy guliston yoxud axloq" asari g'oyalari integratsiyalashning pedagogik imkoniyatlari 784 Tovoshova Ozoda Akmal qizi
	Noto'liq oila farzandlarida emotsional-irodaviy sohani rivojlantirish orqali ijtimoiy deadaptatsiyani bartaraf etish..... 789 Kaxarova Ozoda Abdimominovna
	Kelajak pedagog shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining psixologik ta'siri... 793 M. B. Pulatova
	Maktabgacha ta'lim tashkilotida inson resurslarini boshqarish tushunchasining ilmiy-nazariy tahlili 796 Maraimova Muxtabar Pulatovna
	Kredit-modul modeli asosida kreativ ta'lim muhitini yaratish omillari va imkoniyatlari..... 801 Xalkuziyeva Dilnoza Baxodirovna

Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik texnologiya modeli	805
<i>G'aniyeva Vazira Yusufvna</i>	
Xorijiy va mahalliy tajribada prognostik madaniyatni shakllantirish yondashuvlari	809
<i>Ziyoda Urinbayeva</i>	
The Role of Tolerance in the Professional Activities of Internal Affairs Bodies	813
<i>Toshpo'latov Anvar Shokir o'g'li</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda sharq mutaffakirlari merosidan foydalanish	818
<i>Eshquvvatov To'lqinjon Eshquvvatovich, Buronova Durdona Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda interfaol metodlar orqali integrativ faoliyatlarni tashkil etish	822
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	826
<i>Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi</i>	
Zamonaviy jamiyatda ekologik mediamadaniyatni shakllantirish masalalari	832
<i>Marziyayev Janabay Kalibayevich</i>	
Alisher Navoiyning "Mahlub ul-qulub" asari asosida o'quvchilarning axloqiy fazilatlarini shakllantirish	836
<i>Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi, Ravshanova Mohinur O'tkir qizi</i>	
Pedagogik amaliyot jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy karyera loyihalash ko'nikmalarini shakllantirish	840
<i>Djalolova Sevara Xolmurodovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida inklyuziv ta'limni tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalar	845
<i>G'ulomova Dildora Shoirvna</i>	
Rus tilini o'qitishda grammatik kompetensiyani kommunikativ metod yordamida shakllantirish: qoidalardan jonli muloqotga o'tish metodikasi	850
<i>Arabova Muhiba Bazarovna</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy kompetentligini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida takomillashtirishning pedagogik muammo va ehtiyojlari	854
<i>Axrorova Munajat Mashraf qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	858
<i>Azizjonova Asilabonu Alisher qizi</i>	
Ta'limda innovatsion yondashuvlarning pedagogik-psixologik asoslari (pedagogik otm misolida).....	862
<i>Begmatova Dildora Saydaliyevna</i>	
Developing the Creativity of Primary School Students Through Art-Pedagogical Methods	866
<i>Dauletmuratova Bayramgul Makhsetbay kizi</i>	
Tabiiy fanlar darslarida kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning innovatsion texnologiyalari va ularni takomillashtirish yo'llari	871
<i>Farmanova Parvina Jamshid qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida arifmetik ko'nikmalarni mustahkamlash: zamonaviy ta'limdagi innovatsion yondashuvlar.....	875
<i>Izimbetova Amina</i>	
Matematika va o'yinlar nazariyasi: strategik qarorlarni modellashtirishda rivojlanish bosqichlari va amaliy ahamiyati.....	878
<i>Jumanazarova Shahzada</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish faoliyatini rivojlantirishning ilmiy nazariy asoslari	881
<i>Laylo Berdiqulova Erkin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini integrativ yondashuv asosida o'stirish usullari.....	885
<i>Mamatraimova Dilshoda Chorshanbiyevna, Normengliyeva Sevinch Ulug'bek qizi</i>	
STEAM texnologiyasi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish tamoyillari	889
<i>Nazirova Guzal Malikovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda maishiy ko'nikmalarni takomillashtirishning ilmiy nazariy asoslari.....	893
<i>Saydaliyeva Gavhar Burxon qizi</i>	

Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish	896
<i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ayrim emotsional holatlar (injiqlik va emotsional reaktivlik)ni boshqarish.....	903
<i>Sultonova Nurxon Anvarovna</i>	
Teatr pedagogikasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish modeli va metodlari	907
<i>Tolipova Shohista Qudrat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida emotsional intellektni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning roli	911
<i>Turg'unova Gulzoda Botir qizi</i>	
Farzand tarbiyasida onaning psixologik va axloqiy ta'sirining amaliy jihatlari	916
<i>Tuxtaboyeva Durdonaxon Tulkunovna</i>	
Ontogenezning turli bosqichlarida shaxsning axloqiy rivojlanish xususiyatlari	919
<i>Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'zlashtirishini metakognitiv monitoring qilish va baholashning nazariy-metodik asoslari	923
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining psixologiyada qo'llanilishi	927
<i>Yoqubova Gulhayo Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	931
<i>Bilolov Inomjon O'ktamovich</i>	
Karatening kelib chiqish tarixi	934
<i>Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faollikni shakllantirishga doir usul va vositalar	937
<i>Nishonova Kamola Shokirjon qizi, Mamadjonova Hayotxon Abdulolim qizi</i>	
Родительские установки и развитие личности	941
<i>Кодирова Нилуфар Абдусаттор кизи</i>	

Tovoshova Ozoda Akmal qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti,
 Pedagogika fakulteti, boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

BOSHLANG'ICH SINIF “TARBIYA” DARSLIGIDA ABDULLA AVLONIYNING “TURKIY GULISTON YOXUD AXLOQ” ASARI G'OYALARINI INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Annotatsiya: Jadid ma'rifatparvari Abdulla Avloniyning “Turkiy Guliston yoxud axloq” asaridagi hikoyalarning tarbiyaviy ahamiyati hamda ularni boshlang'ich ta'lim tizimiga moslashtirish masalalari yoritiladi. Asarda ilgari surilgan axloqiy, ma'naviy va ijtimoiy g'oyalar bugungi kun boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda tahlil qilinadi. Hikoyalardagi murakkab tushunchalarni soddalashtirish, ularni rasmlar, rolli o'yinlar va kichik ijodiy topshiriqlar bilan boyitish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish yo'llari asoslab beriladi. Shuningdek, dars jarayonida interaktiv metodlardan foydalanishning pedagogik asoslari ochib berilib, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, xulq-atvorni baholash hamda ijobiy fazilatlarni shakllantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Hikoyalarni 1–4-sinf “Tarbiya” fani mavzulariga integratsiya qilish bo'yicha aniq amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Natijalar milliy pedagogik merosga tayangan holda o'quvchilarda vatanparvarlik, halollik, mehnatsevarlik va insonparvarlik kabi ma'naviy-axloqiy fazilatlarni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Abdulla Avloniy, Turkiy Guliston yoxud axloq, axloqiy tarbiya, boshlang'ich ta'lim, “Tarbiya” fani, milliy qadriyatlar, pedagogik meros, hikoya metodi, ma'naviy tarbiya, o'quvchilar tarbiyasi, darslikka moslashtirish, tarbiyaviy hikoyalari, metodik yondashuv, oila–maktab hamkorligi.

Abstract: The moral and educational value of the stories in Abdulla Avloni's work “Turkiy Guliston yoxud axloq” and the possibilities of adapting them to primary education are analyzed. The ethical, spiritual, and social ideas presented in the work are examined with consideration of the age and psychological characteristics of primary school students. Approaches to simplifying complex concepts, enriching them with illustrations, role-play activities, and creative tasks to increase learners' engagement are substantiated. In addition, the pedagogical foundations of applying interactive teaching methods are revealed, and their role in developing independent thinking, behavioral evaluation, and positive personal qualities is discussed. Practical recommendations are proposed for integrating these stories into Grades 1–4 “Tarbiya” (Moral Education) lessons. The findings emphasize the importance of national pedagogical heritage in fostering patriotism, honesty, diligence, and humanism among students.

Key words: Abdulla Avloni, Turkiy Guliston yoxud axloq, moral education, primary education, “Tarbiya” subject, national values, pedagogical heritage, storytelling method, spiritual and moral education, student upbringing, textbook adaptation, educational stories, methodological approach, family–school cooperation.

Аннотация: Рассматривается воспитательное значение рассказов из произведения Абдуллы Авлони “Туркий Гулистон ёхуд ахлоқ”, а также возможности их адаптации к системе начального образования. Анализируются нравственные, духовные и социальные идеи с учётом возрастных и психологических особенностей учащихся начальных классов. Обосновываются подходы к упрощению сложных понятий, их обогащению иллюстрациями, ролевыми играми и творческими заданиями с целью повышения интереса учащихся. Раскрываются педагогические основы применения интерактивных методов обучения, а также их влияние на формирование самостоятельного мышления, оценку поведения и развитие положительных качеств личности. Предлагаются практические рекомендации по интеграции данных рассказов в содержание предмета “Тарбия” для 1–4-х классов. Результаты подчёркивают значимость национального педагогического наследия в формировании духовно-нравственных качеств учащихся.

Ключевые слова: Абдулла Авлони, “Туркий Гулистон ёхуд ахлоқ”, нравственное воспитание, начальное образование, предмет “Тарбия”, национальные ценности, педагогическое наследие, метод рассказа, духовно-нравственное воспитание, воспитание учащихся, адаптация учебника, воспитательные рассказы, методический подход, сотрудничество семьи и школы.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni ma'naviy yetuk, axloqan barkamol, mustaqil fikrlaydigan shaxs etib tarbiyalash ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning shaxs sifatida shakllanishida poydevor vazifasini bajaradi. Shu bois bu davrda beriladigan tarbiya nafaqat bilim berishga, balki o'quvchilarda to'g'ri xulq-atvor, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik, halollik, mehr-oqibat kabi fazilatlarni shakllantirishga xizmat qilishi zarur.

O'zbek pedagogik tafakkuri tarixida bu borada chuqur ilmiy va amaliy meros qoldirgan ma'rifatparvarlardan biri – Abdulla Avloniydir. U o'zining pedagogik qarashlari, darsliklari va tarbiyaviy asarlari orqali yosh avlodni komil inson etib tarbiyalash masalasiga alohida e'tibor qaratgan. Avloniyning "Turkiy Guliston yoxud axloq" asari o'z davrida ham, bugungi kunda ham axloqiy tarbiya masalalarini yoritishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Asarda insonning ma'naviy kamoloti, jamiyatdagi o'rni, yaxshi va yomon xulq sifatleri, ilmning ahamiyati, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, ota-ona va ustozga hurmat kabi ko'plab tarbiyaviy g'oyalar sodda va tushunarli tilda bayon etilgan.

Mazkur asarning o'ziga xos jihatlaridan biri shundaki, undagi hikoyalar va ibratli voqealar bolalar ongiga tez yetib boradigan, ularni fikrlashga undaydigan, xulosa chiqarishga o'rgatadigan shaklda berilgan. Bu esa ularni boshlang'ich sinf o'quvchilariga axloqiy tarbiya berishda samarali vosita sifatida qo'llash imkonini yaratadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari ko'proq obrazli tafakkurga ega bo'lgani sababli, tarbiyaviy mazmundagi hikoyalar orqali berilgan g'oyalar ularning ongida chuqurroq iz qoldiradi.

Hozirgi kunda ta'lim tizimida milliy merosga tayanish, o'quvchilarga ajdodlarimiz qoldirgan ma'naviy boylklarni singdirish masalasi davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan. Shu nuqtai nazardan qaraganda, Abdulla Avloniyning "Turkiy Guliston yoxud axloq" asaridagi hikoyalarni boshlang'ich sinf "Tarbiya" hamda "Ona tili va o'qish savodxonligi" darsliklariga kiritish pedagogik jihatdan dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Ushbu maqolaning maqsadi – Abdulla Avloniyning "Turkiy Guliston yoxud axloq" asaridagi hikoyalarning tarbiyaviy ahamiyatini ochib berish hamda ularni boshlang'ich sinf darsliklariga integratsiya qilishning pedagogik asoslarini ilmiy jihatdan yoritishdan iborat. Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- Abdulla Avloniyning pedagogik qarashlarini hozirgi zamon nuqtai nazaridan tahlil qilish;
- "Turkiy Guliston yoxud axloq" asarining mazmun-mohiyatini hozirgi zamon nuqtai nazaridan ochib berish;
- asardagi hikoyalarning axloqiy-tarbiyaviy yo'nalishini aniqlash va boshlang'ich sinf "Tarbiya" darsligiga integratsiya qilish;
- hikoyalarni boshlang'ich sinf o'quvchilariga mos holda qo'llash metodikasini ishlab chiqish;
- boshlang'ich sinf "Tarbiya" darsligiga integratsiya qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar berish.

Tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'qituvchilari, metodistlar hamda darslik mualliflari uchun muhim ilmiy-metodik manba bo'lib xizmat qilishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Adabiyotlar tahlilida ko'proq "Turkiy Guliston yoxud axloq" asarining yaratilish maqsadi va mazmun-mohiyati tahlil qilinadi. Abdulla Avloniyning "Turkiy Guliston yoxud axloq" asari o'zbek pedagogik tafakkuri tarixida axloqiy-tarbiyaviy yo'nalishda yaratilgan eng muhim asarlardan biri hisoblanadi. Ushbu asar XX asr boshlarida jadidchilik harakati kuchaygan bir davrda yaratilgan bo'lib, uning asosiy maqsadi yosh avlodni ma'naviy-axloqiy jihatdan yetuk inson etib tarbiyalashdan iborat edi.

Asar nomining o'zidayoq uning mohiyati mujassam: "Guliston" – go'zallik, poklik va fazilatlar bog'i ramzi sifatida talqin qilinadi. Avloniy bu "Guliston" orqali o'quvchilar qalbida yaxshi xulq, ezgu fazilatlar, to'g'ri hayotiy qarashlarni shakllantirishni ko'zlagan. Asar bevosita yoshlar, ayniqsa, maktab o'quvchilari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda axloqiy tushunchalar sodda, ravon va tushunarli tilda bayon etilgan.

"Turkiy Guliston yoxud axloq" asarida insonning jamiyatdagi o'rni, uning burch va vazifalari, yaxshi va yomon xulq sifatleri haqida batafsil so'z yuritiladi. Avloniy axloqni inson kamolotining asosi sifatida ko'radi. Uning fikricha, ilmi bo'lishning o'zi yetarli emas, agar insonda yaxshi xulq va odob bo'lmasa, u jamiyat uchun foydali shaxs bo'la olmaydi. Shu sababli asarda ilm va tarbiya bir-biri bilan uzviy bog'liq holda talqin qilinadi.

Asarda halollik, rostgo'ylik, mehnatsevarlik, sabr-qanoat, vatanparvarlik, ota-ona va ustozga hurmat, do'stlik, mehr-oqibat kabi fazilatlar keng yoritilgan. Shuningdek, yolg'onchilik, dangasalik, hasad, jaholat, g'azab kabi salbiy illatlar qoralanadi. Har bir axloqiy tushuncha hayotiy misollar, ibratli hikoyalar va nasihatlar orqali tushuntiriladi. Bu usul o'quvchiga quruq pand-nasihatdan ko'ra kuchliroq ta'sir ko'rsatadi.

Asarning muhim jihatlaridan yana biri – unda bolalar psixologiyasi hisobga olinganidir. Avloniy murakkab falsafiy fikrlarni ham bolalar tushunadigan darajada sodda va obrazli ifodalashga harakat qilgan. Natijada asar nafaqat o'qish uchun qiziqarli, balki tarbiyaviy jihatdan ham samarali bo'lgan. Hikoyalar va kichik voqealar orqali berilgan axloqiy xulosalar o'quvchini mustaqil fikrlashga undaydi.

“Turkiy Guliston yoxud axloq” asari o'z davrida maktablarda darslik sifatida ham qo'llanilgan. Bu esa uning bevosita ta'lim jarayoniga moslab yozilganini ko'rsatadi. Asarda berilgan g'oyalar bugungi kun talablari bilan hamohang bo'lib, yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda muhim manba bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Shunday qilib, “Turkiy Guliston yoxud axloq” nafaqat badiiy-tarbiyaviy asar, balki pedagogik qo'llanma sifatida ham katta ahamiyatga ega. Undagi hikoya va ibratli voqealarni boshlang'ich sinf o'quvchilari tarbiyasida qo'llash ularning axloqiy dunyoqarashini shakllantirishda samarali vosita bo'la oladi.

Abdulla Avloniy ijodi o'zbek pedagogik tafakkuri taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Uning “Usuli jadid” maktablari uchun yaratgan darslik va qo'llanmalari ta'lim jarayonini yangicha mazmun va shakl bilan boyitishga xizmat qilgan. Xususan, “Adabiyot yoxud milliy she'rlar” (shu asardan aniq bitta misol keltirib sinoska qo'ying) asari orqali muallif o'quvchilarda milliy ong, estetik did va ma'naviy qarashlarni shakllantirishni maqsad qilgan.

“Birinchi muallim” (shu asardan aniq bitta misol keltirib sinoska qo'ying) (1912) asari boshlang'ich ta'lim uchun mo'ljallangan bo'lib, unda o'qish va yozishga o'rgatish bilan bir qatorda, axloqiy tarbiya masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Mazkur asar Saidrasul Aziziy an'alariga tayangan holda yaratilgan bo'lsa-da, Avloniy unda zamonaviy pedagogik qarashlarni ilgari suradi. “Ikkinchi muallim” (1915) esa “Birinchi muallim”ning uzviy davomi bo'lib, xrestomatik xarakterga ega. Unda o'quvchilarning tafakkurini kengaytirishga xizmat qiluvchi matnlar jamlangan.

“Maktab gulistoni” (1917) asarida Avloniy ta'lim-tarbiyaning jamiyat taraqqiyotidagi rolini ochib beradi. Asardagi nasihatlar, hikmatli fikrlar va tarbiyaviy mazmundagi matnlar orqali muallif maktabni inson kamolotining asosiy omili sifatida talqin qiladi. “Maktab sizni inson qilur” g'oyasi Avloniy pedagogik qarashlarining markaziy nuqtasini tashkil etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ma'lumotlarni olish uchun kontent-tahlil, qiyosiy tahlil hamda pedagogik kuzatuv metodlaridan foydalanildi. Dastlab, Abdulla Avloniyning “Turkiy Guliston yoxud axloq” asari va boshlang'ich sinf “Tarbiya” darsliklari mazmuni tanlab olinib, ulardagi axloqiy tushunchalar tematik jihatdan ajratildi. So'ngra mazkur tushunchalar o'zaro qiyosiy tahlil qilinib, ularning mazmuniy uyg'unligi va moslik darajasi aniqlashtirildi. Shuningdek, dars jarayonida integratsiyalashgan materiallar asosida o'tkazilgan mashg'ulotlar pedagogik kuzatuv orqali o'rganilib, o'quvchilarning axloqiy tushunchalarni anglash darajasi, mustaqil fikrlashi va xulq-atvordagi o'zgarishlari sifat tahlili asosida baholandi. Olingan natijalar tizimlashtirilib, umumlashtirish va interpretatsiya usullari yordamida ilmiy xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Abdulla Avloniy ijodida “Turkiy Guliston yoxud axloq” alohida o'rin egallab, u axloqiy-pedagogik qarashlarning mukammal va tizimli ifodasi sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur asarda insonparvarlik, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, halollik, ilmga muhabbat kabi umuminsoniy fazilatlar chuqur va izchil yoritilgan. Muallif axloq masalasini faqat shaxsiy kamolot doirasida emas, balki jamiyat taraqqiyoti bilan uzviy bog'liq holda talqin qiladi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, Avloniy asarlarida axloqiy tarbiya ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida talqin etiladi. “Turkiy Guliston yoxud axloq” bugungi zamonaviy ta'lim tizimi uchun ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan universal axloqiy qadriyatlarni targ'ib etib, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlashda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot doirasida boshlang'ich sinflar uchun mo'ljallangan “Tarbiya” darsligi mazmunini Abdulla Avloniyning “Turkiy Guliston yoxud axloq” asarida ilgari surilgan axloqiy-ma'rifiy g'oyalar bilan integratsiyalashning pedagogik samaradorligi ilmiy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida mazmuniy-taqqoslash, tizimli yondashuv, pedagogik kuzatuv hamda sifatli tahlil metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqotning birinchi bosqichida “Tarbiya” darsligida mavjud bo'lgan axloqiy yo'nalishdagi mavzular, jumladan, kattalarga hurmat, vatanparvarlik, halollik, mehnatsevarlik va ijtimoiy xulq-atvor me'yorlari tematik tahlil asosida aniqlab olindi. Ikkinchi bosqichda mazkur mavzular Avloniy asarida bayon etilgan mos axloqiy g'oyalar bilan mazmuniy uyg'unlik nuqtayi nazaridan taqqoslandi.

1–4-sinf gacha bo'lgan “Tarbiya” faniga topshiriq sifatida Abdulla Avloniyning “Turkiy Guliston yoxud axloq” kitobidagi hikoyalarni darslikdagi mavzularga qo'shib yo'naltirish mumkin. Masalan: 2-sinf “Tarbiya” darsligining kirish qismiga “Tarbiya” hikoyasini, 2-sinf “Sog'lom turmush tarzi” darsiga “Badan tarbiyasi” hikoyasini,

2-sinf “Mehr va oqibat” darsiga “Muhabbatga” hikoyasini, 2-sinfning 30–31-darslariga “Madaniyat to‘lqinlari” hikoyasini hamda 4-sinflar uchun 1–2-sinf darsligiga “Vatanni suymak” hikoyasini, 4-sinf 27–28-darslariga “Ilm” hikoyasini qo‘shish mumkin.

1-jadval: “Tarbiya” darsligi mavzularini Abdulla Avloniyning “Turkiy Guliston yoxud axloq” asaridagi g‘oyalar asosida integratsiyalash yo‘nalishlari

“Tarbiya” darsligi mavzusi	Avloniy asaridagi g‘oya yoki hikoya	Integratsiyalashgan topshiriq
Kattalarga hurmat	Ota-ona hurmati, odob-axloq	Avloniy hikmatlari asosida rolli o‘yin tashkil etish
Vatanparvarlik	Vatanga muhabbat, fidoyilik	Matndan iqtibos asosida sinfiy munozara o‘tkazish
Halollik	To‘g‘rilik, poklik, vijdon	Hayotiy vaziyatlar asosida tahliliy topshiriq

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, darslikdagi axloqiy kategoriyalar Avloniy asarida keltirilgan pand-nasihatlar, ibratli misollar va normativ-axloqiy qarashlar bilan semantik va g‘oyaviy jihatdan to‘liq mos keladi. Bu holat mazkur asarni “Tarbiya” darslari mazmuniga integratsiyalash uchun mustahkam konseptual asos mavjudligini tasdiqlaydi.

Uchinchi bosqichda integratsiyalashgan mashg‘ulotlarning didaktik samaradorligi baholandi. Baholash jarayonida o‘quvchilarning axloqiy tushunchalarni anglash darajasi, axloqiy vaziyatlarga munosabat bildirish ko‘nikmasi hamda ijtimoiy xulq-atvordagi ijobiy o‘zgarishlar asosiy mezonlar sifatida belgilandi. Kuzatuv natijalari integratsiyalashgan darslarda o‘quvchilarning mavzuga bo‘lgan bilish faolligi, mustaqil va refleksiv fikrlashi sezilarli darajada oshganini ko‘rsatdi.

Dars jarayonida Avloniy asaridan tanlab olingan qisqa hikmatlar va iqtiboslar asosida tashkil etilgan muhokamalar o‘quvchilarga axloqiy tushunchalarni shaxsiy hayotiy tajriba bilan bog‘lash imkonini berdi. Natijada axloqiy me‘yorlar abstrakt tushunchalar sifatida emas, balki kundalik hayotda amal qilinadigan ijtimoiy xulq qoidalari sifatida anglana boshladi. Bu holat tarbiyaviy ta‘sirning ichkilashtirilishiga, ya‘ni o‘quvchilarning ichki e‘tiqodi va barqaror xulqiy pozitsiyasining shakllanishiga xizmat qildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bugungi ta‘lim tizimida yoshlarga axloqiy tarbiya berish, ularni bilimli va yaxshi inson sifatida shakllantirish eng ustuvor vazifa hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, Abdulla Avloniyning “Turkiy Guliston yoxud axloq” asaridagi hikoyalar boshlang‘ich sinf “Tarbiya” fanining mazmuniy va tarbiyaviy imkoniyatlarini boyitishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Tahlil natijalariga ko‘ra:

- Hikoyalarni bolalar yoshiga moslashtirish** – asarning matni sodda, ravon tilda berilib, har bir bobga rangli rasmlar, qisqa topshiriqlar, savol-javob va ijodiy vazifalar qo‘shilishi o‘quvchilarda nafaqat axloqiy fazilatlarini, balki mustaqil fikrlash va ifoda etish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.
- O‘qituvchi va ota-onalarni jalb etish** – hikoyalarni dars jarayonida ifodali o‘qish, rolli o‘yin va muhokama orqali o‘quvchilar mulohaza qilish va fikr bildirishga o‘rgatiladi. Uyg‘a vazifa sifatida hikoyalarni ota-ona bilan muhokama qilish topshirig‘i esa maktab va oila hamkorligini mustahkamlaydi.
- Har darsga bitta hikmatli hikoya** – darslikda har bir mavzu uchun qisqa, ibratli va sodda hikoya berilib, unga asosiy hikmat yoziladi. Masalan, “Halollik – eng katta boylik”, “Sabr – g‘alaba kaliti”. Bu hikmatlar bolalar ongida mustahkam axloqiy qadriyat sifatida shakllanadi.
- STEAM va 7E modeli asosida dars ishlanmalari** – hikoyalar asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar STEAM tamoyili va 7E modeli bo‘yicha rejalashtirilsa, o‘quvchilarni bilimga qiziqtirish, amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish va sog‘lom turmush tarzini shakllantirish samaradorligi oshadi. Misol sifatida 2-sinf “Sog‘lom turmush tarzi” mavzusida “Badan tarbiyasi” hikoyasiga asoslangan 7E modeli dars bosqichlari keltirildi.
- Darslik va hikoyalarni integratsiyalash** – 1–4-sinf “Tarbiya” fani mavzulari bilan Abdulla Avloniy hikoyalarni uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilar nazariy tushunchalarni hayotiy misollar bilan anglaydi, yaxshi va yomon xatti-harakatlarni farqlash va axloqiy tanlov qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Shu tariqa:

- “Turkiy Guliston yoxud axloq” asarini boshlang‘ich ta‘limga moslashtirish bolalarning axloqiy-ijtimoiy ongini shakllantiradi;
- ularni mustaqil fikrlash, mulohaza qilish va ijobiy xulq-atvorni tanlashga o‘rgatadi;

- darslikni interaktiv, qiziqarli va ijodiy qiladi;
- maktab va oila hamkorligini kuchaytiradi;
- milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyaviy ta'sirni chuqurlashtiradi.

Tadqiqot asosida tavsiya etiladi:

- hikoyalarni darslikka kiritish, ularni bolalar yoshiga moslashtirish;
- rangli rasmlar, savol-topshiriqlar va muhokama elementlari bilan boyitish;
- STEAM va 7E modeli bo'yicha dars ishlanmalarini ishlab chiqish;
- uyga vazifa sifatida ota-ona ishtirokida axloqiy hikoyalarni muhokama qilishni yo'lga qo'yish;
- har bir dars uchun bitta hikmatli hikoya berish va uni hayotiy faoliyat bilan bog'lash.

Natijada Abdulla Avloniy asarini boshlang'ich ta'lim tizimida qo'llash yosh avlodni ma'naviy barkamol, axloqan yetuk va ijtimoiy faol shaxs sifatida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent, 2008. – 39 b.
2. Avloniy A. Jadidlar. – Toshkent, 2024. – 4 b.
3. Avloniy A. Turkiy Guliston yoxud axloq. – Toshkent, 1992. – 4 b.
4. Abdulla Avloniy. Tanlangan asarlar. – Toshkent: Ma'naviyat, 2009. – 10 b.
5. Jadidlar. Abdulla Avloniy [Matn]: risola / O. Olim Otinbek. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2022. – 156 b.
6. Avloniy A. Turkiy Guliston yoxud axloq [Matn]. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2018. – 96 b.
7. Jadidchilik harakati tarixi va ta'siri: ilmiy maqolalar to'plami. – Toshkent: Fan, 2015.
8. Odob-axloq kitobi / jadid adabiyoti namoyandalari: M. Behbudiy va boshq. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020. – 192 b.
9. Hasanboyeva O., Hasanboyev J., Hamidov H. Pedagogika tarixi. – Toshkent: G'. G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2004. – 312 b.
10. Karimov Q. Abdulla Avloniy hayoti va ijodi. – Toshkent: Fan, 1986.
11. Qosimova S. Milliy taraqqiyot va ma'naviyat: Abdulla Avloniy asarlari asosida. – Toshkent: Ma'naviyat, 2002.
12. Jo'rayev N. O'zbek ma'rifatparvarlari merosi. – Toshkent: O'zbekiston, 1999.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.